

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2020¹

Versie: uitgebreid verzoek²

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2020>

Wat wordt verwacht van het college en de gemeenteraad?

In de aanvraag geeft het college inzicht in de maatregelen die het heeft getroffen om het tekort te reduceren. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven in de maatregelen die het college heeft getroffen om het tekort te reduceren. Immers, de vangnetuitkering is gebaseerd op solidariteit tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar.

Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. Het gaat hierbij om de informatiepositie van de gemeenteraad. De gemeenteraad moet in staat worden gesteld om te kunnen beoordelen of er een duidelijke inhoudelijke analyse is gegeven, die betrekking heeft op de gemeente, waaruit blijkt welke maatregelen moeten worden getroffen en wat hiervan het effect is op de reductie van het tekort.

¹ Versie aanvraagformulier d.d. 1 december 2020

² Toelichting voor ambtelijke ondersteuning onderaan dit formulier.

Wat mag de gemeenteraad van het college verwachten?

Per onderdeel (A, B en C) is aangegeven wat de gemeenteraad van het college mag verwachten.

- Onderdeel A: Het college geeft de gemeenteraad via analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd). Deze analyse kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevatten.
- Onderdeel B: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een kwantitatieve en kwalitatieve toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Onderdeel C: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de planning en control-cyclus ten aanzien van het vangnet.

Bovenstaande informatie staat ook [op de website van de VNG](#)³.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2021 hebben ontvangen. Ze beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen. Gemeenten die interesse hebben in de maatregelen van andere gemeenten, kunnen terecht op de website van de Toetsingscommissie. Hier zijn alle aanvragen gepubliceerd en gerubriceerd naar type maatregel, omvang van de gemeente en omvang van het tekort.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college. Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2020>

³ <https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/participatiewet/nieuws/vangnetuitkering-participatiewet-2020-rol-raadsleden>

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

A1. Analyse van de oorzaken van het tekort van de gemeente

A1.1 Omvang van het tekort en voorwaarden voor vangnetuitkering

Om voor de vangnetuitkering in aanmerking te komen moet de gemeente een tekort hebben van minimaal 7,5% ten opzichte van het toegekende budget. Daarnaast geldt de aanvullende voorwaarde om over de afgelopen drie jaar minimaal een cumulatief tekort te hebben van 7,5%. Hieronder zijn deze twee voorwaarden uitgewerkt en is berekend voor welk bedrag de aanvraag wordt gedaan.

Omvang van het tekort in 2020

De gemeente Ermelo heeft in 2020 van het Rijk € 4.987.915 ontvangen om bijstandsuitkeringen van te betalen (F in het onderstaande schema). Aan Participatiewet-uitkeringen heeft de gemeente Ermelo in totaal € 5.521.311 uitgegeven (C in het onderstaande overzicht). Daaruit volgt dat de gemeente Ermelo een tekort heeft van € 533.396 op het onderdeel bijstandsuitkeringen (G in het onderstaande schema).

De gemeente Ermelo heeft in 2020 een tekort van € 533.396 op de bijstandsuitkeringen

Cumulatief tekort 2018, 2019 en 2020

Een voorwaarde van de Toetsingscommissie is dat het cumulatieve tekort van de gemeente over 2018, 2019 en 2020 minimaal 7,5% van de Rijksbijdrage bedraagt. Het tekort in 2018 bedroeg € 194.092, in 2019 € 430.384 en in 2020 € 533.396. Samen is dit € 1.157.872. Dit is een tekort van 23,2% ten opzichte van het definitieve Rijksbudget 2020. Daarmee voldoet de gemeente Ermelo ook aan deze voorwaarde voor de vangnetuitkering 2020.

Hoogte van de aanvraag

Tot 7,5% van de Rijksbijdrage wordt gezien als eigen risico en bedraagt voor Ermelo € 374.094 (H1 in onderstaande schema). Het verschil tussen het tekort en het eigen risico is € 533.396 minus € 374.094 = € 159.302 (H2 in onderstaande schema). Hiervan krijgt Ermelo 50% vergoed. Het bedrag wat we na aftrek van het eigen risico terug kunnen ontvangen van de commissie Vangnetregeling bedraagt dan € 79.651 (onderdeel J). Dit is het bedrag waarvoor we een aanvraag indienen.

A	Lasten Participatiewet	€ 5.637.555
B	Baten Participatiewet	€ 116.244
C	Netto-lasten Participatiewet (A-B)	€ 5.521.311
D	Correcties accountant	€ -
E	Relevante bestedingen voor vangnet	€ 5.521.311
F	Rijksbijdrage	€ 4.987.915
G	Relevant tekort voor vangnet	€ 533.396
	Tekort in %	10,7%
H	Uitsplitsing tekort	
	1. Tekortdeel 0 – 7,5%	€ 374.094
	2. Tekortdeel 7,5 – 12,5% (50% vergoed)	€ 159.302
	3. Tekortdeel 12,5 of meer (100% vergoed)	€ -
	Deel dat voor vergoeding in aanmerking komt	
I	1. Tekortdeel 0 – 7,5% (geen vergoeding)	€ -
	2. Tekortdeel 7,5 – 12,5% (50% vergoed)	€ 79.651
	Tekortdeel 12,5 of meer (100% vergoed)	€ -
J	Totale potentiële vergoeding vangnetregeling	€ 79.651

Tabel 1 Overzicht omvang tekort

NB: Omdat de gemeente Ermelo rekening heeft gehouden met een tekort op de Rijksbijdrage Gebundelde Uitkering Participatiewet, heeft de gemeente € 5.500.000 opgenomen in de gemeentebegroting 2020. Dat maakt dat het tekort in de gemeentebegroting € 21.311 bedraagt.

A1.2 Analyse van de oorzaken van het tekort

Het tekort op het Rijksbudget kent een aantal oorzaken. Hieronder worden deze gepresenteerd en toegelicht. Daarbij wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- A1.2.1 De ontwikkeling van het Rijksbudget van de gemeente;
- A1.2.2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt; en
- A1.2.3 De ontwikkeling van het bijstandsbestand.

A.1.2.1 Ontwikkeling Rijksbudget: Voor Ermelo aantoonbaar te laag vastgesteld

Zowel de gebundelde uitkering voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en voor de inzet van loonkostensubsidie als het budget voor re-integratieactiviteiten is voor Ermelo al jaren te laag vastgesteld.

Gebundelde Uitkering Participatiewet

Uit een analyse uit 2017 van adviesbureau AEF in opdracht van Divosa, blijkt dat het Rijksbudget voor de Participatiewet de afgelopen jaren aantoonbaar te laag is geraamd. Ook de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) concludeerde in 2018 dat de raming voor het macrobudget niet klopt. Het Rijk onderschat in Ermelo het aantal bijstandsgerechtigden met een niet-Westerse achtergrond. Ook wordt het aantal bijstandsgerechtigden dat een hoog zorggebruik heeft door het Rijk onderschat. Het is aannemelijk dat deze beide groepen relatief moeilijker uitstromen uit de bijstand. In onderdeel A.1.2.3 wordt hier verder op ingegaan.

Jaar	Voorspeld aantal uitkeringen	Werkelijk aantal uitkeringen	Vershil
2018	323	339	+16
2019	330	360	+30
2020	319	346	+27

Tabel 2 Overzicht voorspeld en werkelijk aantal uitkering volgens Participatietool ministerie SZW

In 2020 wordt meer dan de helft van het tekort verklaard doordat er 27 uitkeringen meer zijn verstrekt dan het Rijk heeft ingeschat. De gemiddelde kosten voor een uitkering in Ermelo bedragen € 14.151 per jaar. Dit betekent een financieel nadeel van € 378.163.

Participatiebudget voor re-integratie

Naast de Gebundelde Uitkering Participatiewet voor de gemeente Ermelo voor het bekostigen van uitkeringen, ontvangt Ermelo ook middelen om bijstandsgerechtigden te re-integreren, activeren en te begeleiden naar werk.

Ermelo ontving in voorgaande jaren van het Rijk re-integratiemiddelen via de Integratieuitkering Sociaal Domein voor bijstandsgerechtigden. Deze middelen zijn per 1 januari 2019 overgeheveld naar de Algemene Uitkering. Sindsdien zijn deze niet terug te herleiden, maar aannemelijk is dat de gemeente Ermelo nog steeds ongeveer € 250.000 bijlegt uit eigen middelen.

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Nederland</i>	€ 1.590	€ 1.529	€ 1.515	€ 1.466	€ 1.559
<i>Ermelo</i>	€ 1.003	€ 930	€ 896	€ 940	€ 911
<i>Vershil</i>	€ 587	€ 599	€ 620	€ 525	€ 648

Tabel 3 Ontwikkeling Participatiebudget per uitkeringsgerechtigde conform de Integratieuitkering Sociaal Domein

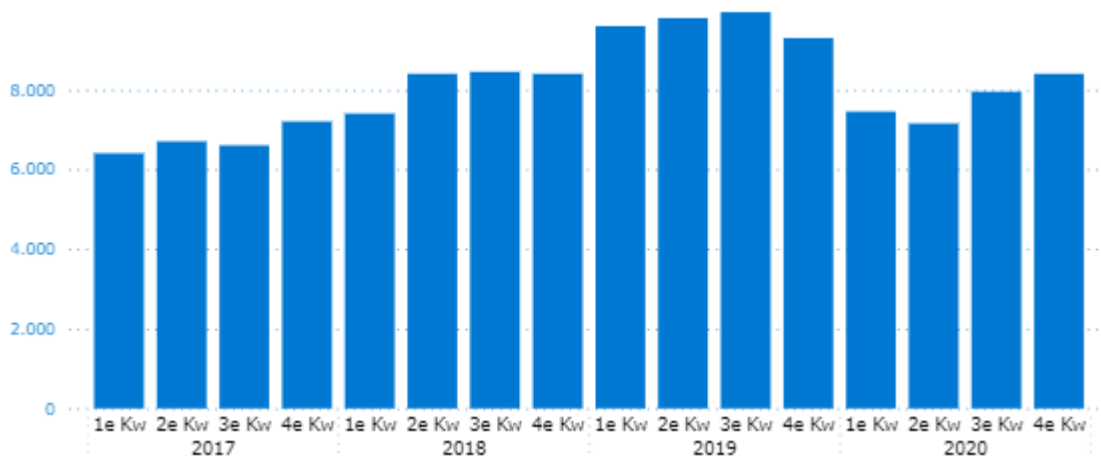
De re-integratie uitgaven bedroegen in 2020 € 553.000.

A1.2.2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

Gevolgen corona: de arbeidsmarkt is veranderd

De beheersmaatregelen die het Rijk heeft genomen om de coronacrisis in te dammen heeft impact gehad op de arbeidsmarkt. Waar in 2019 nog sprake was van een krappe arbeidsmarkt en een daling van het aantal WW-uitkeringen, heeft vanaf maart 2020 een omslag plaatsgevonden naar een ruimere arbeidsmarkt en een daling van het aantal vacatures.

De maatregelen hebben ook gevolgen voor de werkgelegenheid in de regio Stedendriehoek en Noordwest Veluwe. Echter, vergeleken met veel andere regio's is onze regio relatief beperkt geraakt. De afname van het aantal vacatures was het sterkst in april 2020, vanaf juni steeg het aantal vacatures weer. Dit komt naar voren in onderstaand grafiek 1.

Grafiek 1 Openstaande vacatures 2017 t/m Q4 2020 Stedendriehoek en Noord Veluwe (Bron: UWV, 2020)

Bij uitzendbureaus en in de horeca en cultuur, sport & recreatie verdwenen arbeidsplaatsen en vacatures. Juist in deze segmenten maken bijstandsgerechtigden een kans om in te stromen, omdat de functie-eisen over het algemeen laag zijn in deze sectoren. Er waren ook sectoren met banengroei, zoals zorg, openbaar bestuur en bouw. In deze groeisectoren werken in onze regio relatief veel werknemers maar de functie-eisen sluiten veelal niet aan bij de doelgroep.

Instroom in de WW

De instroomcijfers van de WW laten een goed beeld zien van de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en maakt een vergelijking met het landelijke en regionale beeld mogelijk. In Tabel 4 staan de kerncijfers gepresenteerd. Ermelo valt hier in positieve zin op, omdat er een relatief lagere instroom in de WW is geweest.

WW-uitkeringen 2020						
	Januari 2020	December 2020	Vershill	Beroepsbevolking aantal	% WW van de beroepsbevolking januari 2020	% WW van de beroepsbevolking december 2020
Landelijk	241.456	285.659	+18%	9.3 miljoen	2,6%	3,1%
Arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord Veluwe	8.297	9.109	+10%	335000	2,5%	2,7%
Ermelo	273	295	+8%	14000	2,5%	2,7%

Tabel 4 Overzicht WW-uitkering 2020 (Bron: UWV, 2020)

Arbeidsparticipatie op de Noord Veluwe

De arbeidsparticipatie, d.w.z. het deel van de bevolking dat deelneemt aan het arbeidsproces, in de Noord Veluwe ligt op 69% en is gelijk aan het landelijk gemiddelde. Wel zien we dat de arbeidsparticipatie van lager opgeleiden een stuk lager ligt (51%) dan de middelbaar opgeleiden (73%) en de hoger opgeleiden (81%). Dit wordt deels verklaard doordat de banen in deze regio een hoger niveau vragen dan gemiddeld.

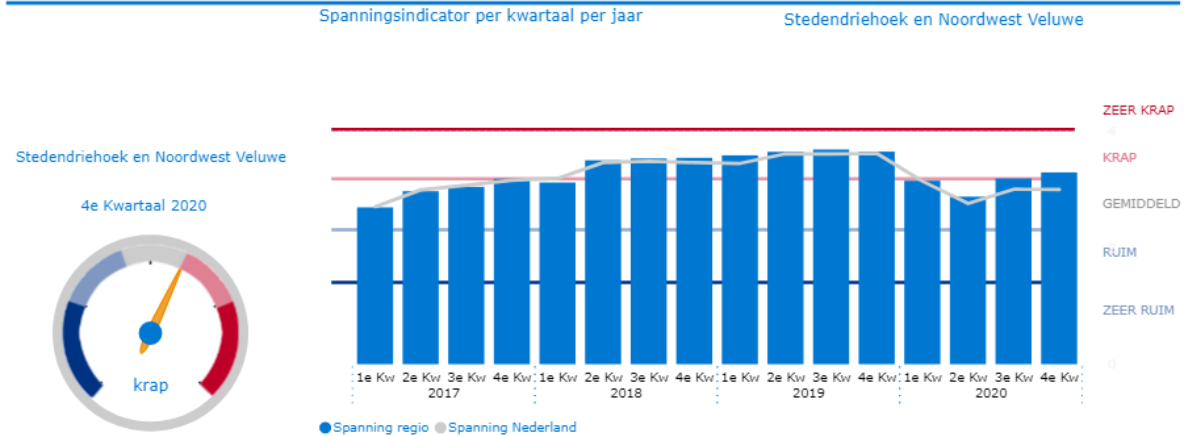
Kwalitatieve mismatch tussen banen en arbeidspotentieel

In een stagnerende economie (laagconjunctuur) zien we vaak een oplopende werkloosheid, een daling van het aantal vacatures en bedrijven die mensen moeten ontslaan of in ieder geval voorzichtig zijn met investeren in nieuw personeel. In deze situatie nemen de kansen op werk voor bijstandsgerechtigden af. Ze moeten immers concurreren met werkzoekenden die recent nog werkten, terwijl er minder vacatures zijn.

Er is krapte op de arbeidsmarkt voor beroepen met hoge(re) functie-eisen. Ondernemers ervaren veel moeite in om voor deze functies geschikt personeel te vinden. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt merken we dat de groepen met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt zoals gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WAO/WIA/WAZ) en jonggehandicapten met een Wajong uitkering moeilijk hun plek vinden op de arbeidsmarkt.

Sinds de tweede helft van 2020 is de arbeidsmarkt in de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord Veluwe weer krappere geworden, na de verruiming begin 2020. Echter, de arbeidsmarkt zit nog niet op hetzelfde niveau als 2019. Dit is weergegeven in figuur 1 waarin de spanningsindicator een indicatie geeft van de spanning tussen de vraag en het aanbod in onze arbeidsmarktregio.

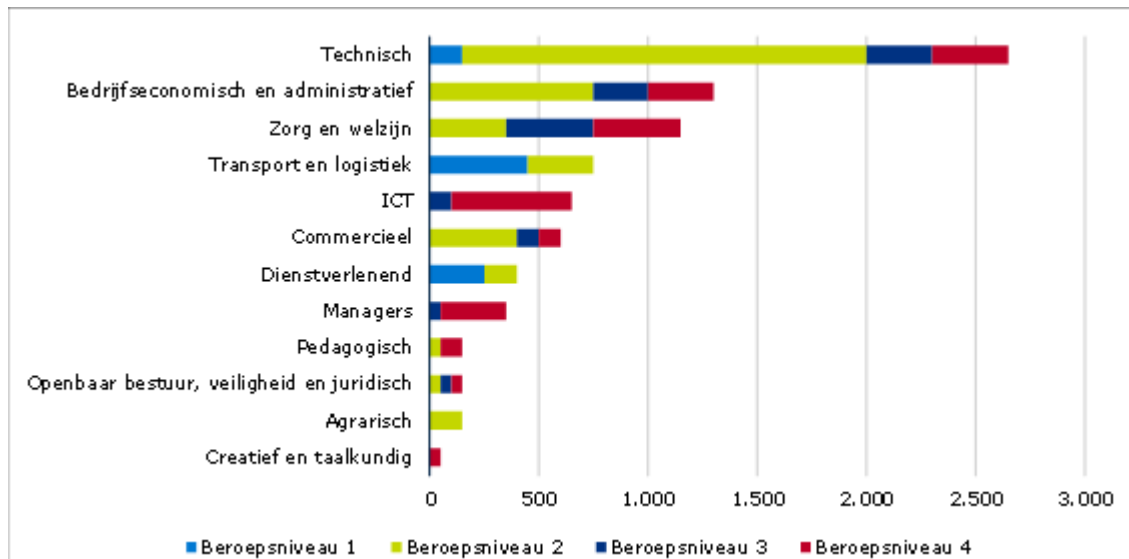
Spanningsindicator

Figuur 1 Spanningsindicator per kwartaal per jaar Stedendriehoek en Noord Veluwe (Bron: UWV)

Openstaande vacatures naar beroepsklasse

In onderstaand schema zijn de openstaande vacatures weergegeven naar beroepsklasse en – niveau. Hieruit blijkt dat er (zeer) weinig vacatures openstaan op beroepsniveau 1, dat zijn eenvoudige routinematige taken, waarvoor elementair of lager onderwijs volstaat. En deze vacatures komen alleen voor in technische en dienstverlenende beroepen en binnen de sector transport en logistiek. De meeste vacatures in de technische, economisch administratieve, dienstverlenende en commerciële beroepen staan open op beroepsniveau 2. Verder blijkt dat er over een groot aantal beroepsgroepen vooral voor een hoger opleidingsniveau (beroepsniveau 3 en 4) vacatures openstaan.

Grafiek 2 Openstaande vacatures (totale vacaturemarkt) naar beroepsklasse en -niveau Stedendriehoek en Noord-Veluwe, 4e kwartaal 2020 (Bron: UWV)

Als we kijken naar de werkgelegenheid in combinatie met het functieniveau dan zien we drie branches die kansrijk zijn voor onze doelgroep: technisch, transport & logistiek en dienstverlenend. De vacante arbeidsplaatsen in zorg en techniek zijn, gezien het vereiste opleidingsniveau, niet zo makkelijk toegankelijk voor de doelgroepen vanuit de bijstand.

In een laagconjunctuur zien we vaak verdringing van praktisch opgeleiden door theoretisch opgeleiden. Bijstandsgerechtigden ondervinden extra concurrentie omdat baanveranderaars en kortdurend werklozen met een actueel arbeidsverleden zich ook op dezelfde arbeidsmarkt melden. Doorgaans hebben lager opgeleide bijstandsgerechtigden een lagere reisbereidheid dan hoger opgeleiden. Deze praktisch opgeleide medewerkers hebben minder mogelijkheden om thuis te werken omdat ze op locatie aanwezig moeten zijn.

Kwetsbare doelgroepen vinden lastig een baan door hoge(re) functie-eisen

Door technologische ontwikkelingen verandert de arbeidsmarkt snel. Er verdwijnen functies, maar er komen weer nieuwe bij. Het UWV geeft in haar arbeidsmarktanalyse voor de regio Stedendriehoek en Noord-Veluwe aan dat door deze ontwikkelingen een groot deel van het onbenut arbeidspotentieel, waaronder mensen in de bijstand, moeilijk aan het werk komen en blijven.

Ermelo kent veel banen en vestigingen per 1000 inwoners. Dit zijn veelal banen in de collectieve dienstverlening, met name in de zorg, met hoge(re) functie-eisen. Mede hierdoor is het lastig voor de doelgroep van de participatiewet om aan een baan te komen.

Conclusie: verdringing zorgt voor veranderingen op de arbeidsmarkt

Sectoren die in 2019 nog stonden te springen om personeel, hebben in 2020 hun personeel moeten ontslaan. Hierdoor is er een groter aanbod van arbeidskrachten ten opzichte van de beschikbare vacatures. Deze arbeidskrachten hebben vaak een hogere opleiding. Voor bijstandsgerechtigden met een wat langere afstand tot de arbeidsmarkt zijn de kansen op werk in 2020 kleiner geworden.

A1.2.3 Kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van het bijstandsbestand in Ermelo

Omvang van het bijstandsbestand blijft onverminderd hoog in Ermelo

In 2020 groeide, landelijk gezien, het aantal mensen dat bijstand ontving, maar minder dan verwacht. Desondanks blijft het bijstandsbestand in Ermelo onverminderd hoger dan door het Rijk is ingeschat.

Aantal verstrekte uitkeringen per gemeente

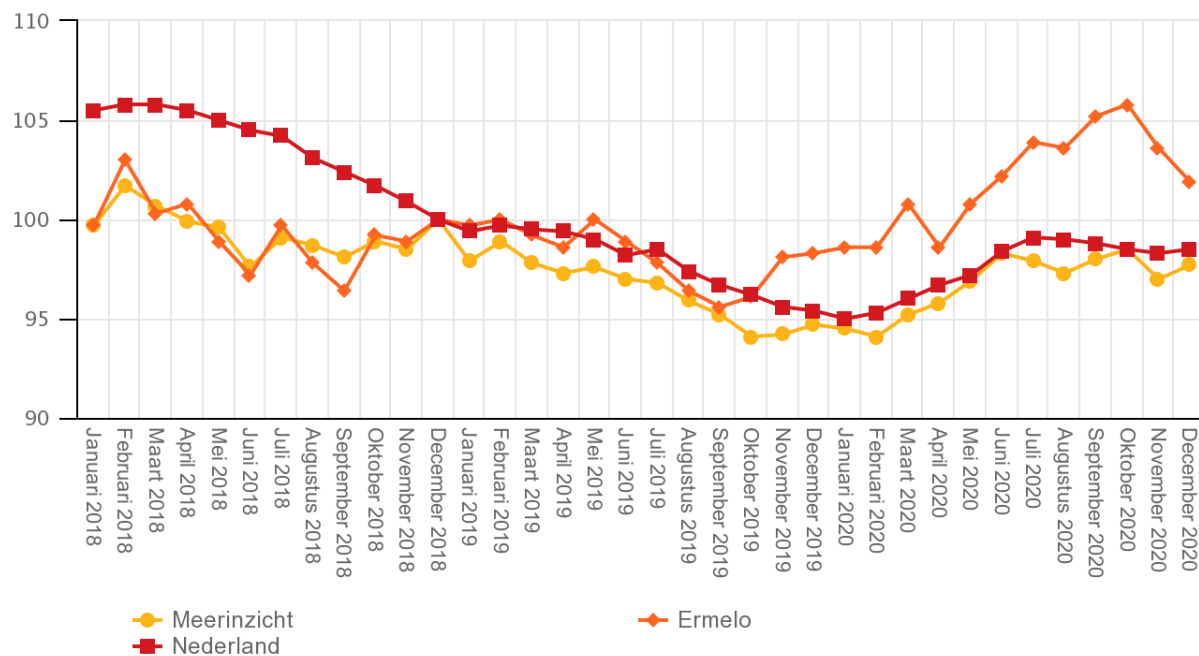
	Ermelo	
	ultimo 2019	ultimo 2020
Aantal uitkeringen	378	395
Instroom aantal uitkeringen	134	130
Uitstroom aantal uitkeringen	122	114
Aantal inwoners met een uitkering	448	463
Aantal TOZO uitkeringen		314

Tabel 5 Overzicht uitkeringsbestand Ermelo 2020 (Bron: Meerinzicht)

Als we in onderstaande grafiek 3 december 2018 als referentie nemen (=100), dan *steeg* het bijstandsbestand tot en met december 2020 met 1,9%. Landelijk was er in dezelfde periode een *daling* van 2,5% zichtbaar. Daarmee wijkt de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen in toenemende mate af van de landelijke ontwikkeling. Het verschil is vooral sinds half 2019 waarneembaar toen Ermelo het bijstandsbestand voornamelijk zag stijgen, terwijl het landelijk gemiddelde eerst daalde met bijna 2% en daarna licht steeg.

De uitvoeringsorganisatie Meerinzicht begeleidt bijstandsgerechtigden uit Ermelo, Harderwijk en Zeewolde op dezelfde manier. Echter uit grafiek 3 blijkt dat dezelfde aanpak niet hetzelfde resultaat oplevert in de drie gemeenten. Het is onduidelijk wat dit verschil veroorzaakt.

Volume algemene bijstand index t.o.v. december 2018

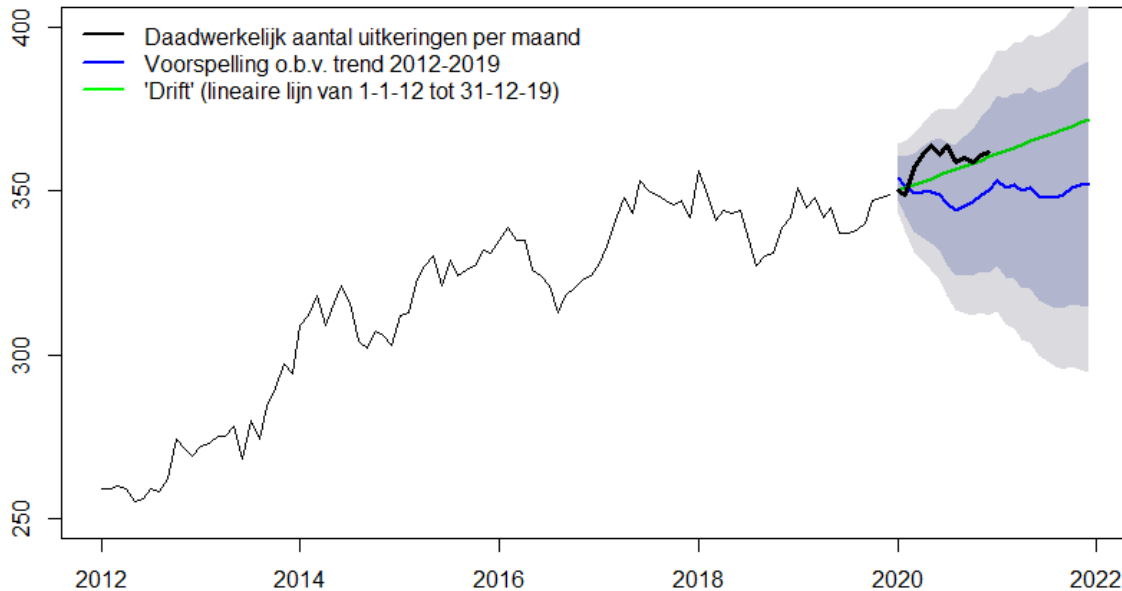

Grafiek 3 Bron: Divosa Benchmark

Breuk trendlijn

Onderstaande figuur 2 laat in plaats van een voorspelde daling van het aantal uitkeringen een aanzienlijke stijging van het aantal uitkeringen in 2020 zien. Het aantal uitkeringen vanaf maart 2020 (zwarte lijn) laat een tegengestelde trend zien ten opzichte van de voorspelde trend (blauwe lijn).

Ontwikkeling aantal uitkeringen (basisnorm) vanaf 2012 in Ermelo

Figuur 2 Ontwikkeling aantal uitkering vanaf 2012 (Bron: data Meerinzicht)

Deze stijging van aantal bijstandsuitkeringen wordt veroorzaakt door werklozen die een kort dienstverband hebben gehad, en geen of weinig WW-rechten. Dit zal ook gelden voor flexwerkers gelden die gedurende deze crisis langs de kant zijn komen te staan. ZZP'ers die na de Tozo-regeling onvoldoende inkomsten kunnen genereren stromen in, in de BBZ (bijstand voor zelfstandigen) of in de reguliere bijstand. Na afschaling van de maatregelen, in de loop van 2021, verwachten we een verdere toename van het aantal aanvragen voor bijstand.

Langer in de uitkering

Er zitten steeds minder mensen 'kort' in de uitkering, dat wil zeggen korter dan één jaar. In 2016 zat 1/3 van de mensen korter dan één jaar in de uitkering. Dat is in 2020 teruggelopen naar 1/5 deel van het uitkeringsbestand. Het aandeel van mensen dat langer dan vijf jaar een uitkering heeft is gegroeid.

70% van het bestand is alleenstaand zonder kinderen. Ook valt op dat de helft van het bestand ouder is dan 45 jaar.

	2016	2017	2018	2019	2020
Leeftijd					
18 t/m 26 jaar	15%	17%	17%	16%	15%
27 t/m 34 jaar	13%	15%	16%	15%	15%
35 t/m 44 jaar	19%	18%	19%	19%	19%
45 t/m 54 jaar	26%	28%	26%	26%	25%
55 jaar en ouder	26%	23%	23%	24%	26%
Huishouden					
Alleenstaand	71%	70%	71%	69%	69%
Alleenstaande ouder	13%	14%	12%	12%	15%
Gehuwd/ Samenwonend	16%	16%	18%	19%	16%
Uitkeringsduur					
Korter dan 1 jaar	31%	30%	30%	25%	22%
1 tot 3 jaar	27%	30%	29%	30%	30%
3 tot 5 jaar	14%	13%	14%	17%	16%
Langer dan 5 jaar	28%	28%	28%	29%	32%

Tabel 6 Kenmerken bijstandsbestand (Bron: Divosa Benchmark 2020)

Begeleiding naar sociale of economische zelfredzaamheid

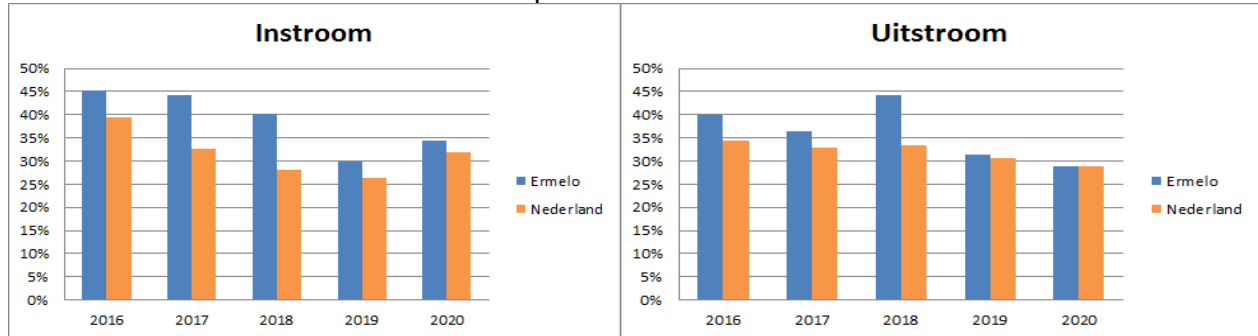
Het gedeelte van het bijstandsbestand dat zorg gebruikt is hoger dan wat het Rijk inschat (Bron: Participatietool 2020, Ministerie SZW). Ermelo is van oudsher een zorggemeente waar veel instellingen zijn. Een deel van deze inwoners blijft, ook na afloop van een behandeling, in de gemeente Ermelo wonen. Deze groep is, al dan niet met ondersteuning, (nog) niet in staat betaald werk te verrichten. Toetreding op de arbeidsmarkt is voor hen lastiger door verdringing, zoals beschreven bij paragraaf 1.6.

De jaarlijkse in- en uitstroom neemt af

Tussen 2016 en 2020 is zowel de instroom als de uitstroom afgenomen. Hieruit kunnen we opmaken dat een deel van het bestand gedurende het jaar 'vernieuwd' wordt. De uitstroom is over het totaal net iets minder dan de instroom waardoor het bijstandsbestand in omvang toeneemt.

De instroom in de bijstand in Ermelo is hoger dan het landelijke gemiddelde. De uitstroom is in 2020 vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde.

De belangrijkste oorzaken van instroom zijn de flexibele arbeidscontracten of het wegvallen van inkomsten door 'Einde contract of ZZP-opdracht' en 'Einde WW'.

De belangrijkste oorzaken van uitstroom zijn arbeid, het gewone verloop in de bijstand door gebeurtenissen in een mensenleven en handhaving.

Belangrijkste oorzaak van instroom	2019	2020
Wegvallen arbeid (in dienstbetrekking of zzp'er/ bedrijf)	20%	30%
Verhuizing vanuit andere gemeente	20%	16%
Wegvallen uitkering werkloosheid	12%	9%

Tabel 7 Top 3 instroomredenen (Bron: Meerinzicht 2020)

Oorzaak van uitstroom	2019	2020
Verloop (o.a. verhuizing, overlijden, relatie)	26%	39%
Arbeid (in dienstbetrekking of zzp'er/ eigen bedrijf)	24%	18%
Overig	19%	15%

Tabel 8 Top 3 uitstroomredenen bijstand (Bron: Divosa Benchmark 2020)

Natuurlijk verloop door o.a. verhuizing of overlijden is nog altijd de belangrijkste oorzaak van uitstroom. Zoals verwacht is het aandeel van 'uitstroom naar werk' in 2020 gedaald. De coronacrisis ligt hieraan ten grondslag.

A2. Analyse van het effect van getroffen maatregelen in voorgaande jaren

De analyse starten we met een overzicht van de getroffen maatregelen in de voorgaande jaren, het beoogde effect en of effect werkelijk is behaald. Daarna volgt de analyse. De nummering van de maatregelen sluit aan bij de memo 'Werk en Inkomen Ontwikkelingen in 2019' van vorig jaar. Alle getroffen maatregelen zijn nog steeds actief, met uitzondering van 'Streng aan de Poort'.

Verklaring symbolen:

Maatregel brengt het beoogde effect

Maatregel brengt nog onvoldoende effect maar wordt nog wel ingezet

Maatregel wordt niet meer ingezet

	Getroffen maatregelen 2018 en 2019	Beoogd effect	Daadwerkelijk effect	Doel behaald
2.1	De komst van Meerinzicht	Integrale uitvoering van de drie wetten in het Sociaal Domein	Inwoners krijgen een brede intake waarbij alle levensgebieden aan bod komen voor een betere ondersteuning.	☒
2.2	Streng aan de poort	Minder instroom door een strenge handhaving en intakeprocedure	Er is geen selectie meer op 'streng aan de poort'. De ervaring leert dat inwoners met (financiële) ondersteuningsvragen dan later terugkomen waarbij de problematiek veel groter is. Direct preventief inzetten voorkomt erger.	☐
2.3	Regionale Samenwerking	Samenwerken op het gebied van de werkgeversdienstverlening, de harmonisatie van instrumenten, werken en leren, arbeidsmarktbeleid en accountmanagement.	Samenwerking op de Noord-Veluwe is goed van de grond gekomen.	☒
2.4	Werkgeversdienstverlening	Professionalisering van de werkgeversdienstverlening	De professionalisering van de werkgeversdienstverlening kan beter, verdient meer aandacht.	☐
2.5	Sluitende aanpak jongeren	Kwetsbare jongeren (jongeren met een beperking en jonge statushouders) actief bemiddelen naar werk en scholing	Project kost veel tijd en aandacht maar boekt resultaten. De pilot 'Soepel naar Werk' (maatregel 4.5) is opgegaan in deze aanpak. Er is meer zicht op de obstakels die jongeren ervaren bij het zoeken naar werk.	☒
2.6	Banenafsprakenbanen	Het actief screenen van jongeren met een beperking met als doel opname in het doelgroepregister	Alle jongeren die mogelijk voor het doelgroepregister in aanmerking komen, worden na aanmelding gescreend. Dit is inmiddels de reguliere werkwijze.	☒

2.7	Statushouders	Voltijds of deeltijdsroute inburgering	De werkwijze is gedurende het project steeds meer geënt op de manier van werken in de geest van de nieuwe Wet Inburgering.	☒
2.8	Aanpak schulden	Meerinzicht biedt deze doelgroep integrale ondersteuning op alle leefgebieden		☒
2.9	Verbetering werkprocessen	Professionaliseringslag werkprocessen	Professionaliseringslag heeft plaatsgevonden rondom werkprocessen. Hierdoor zijn klantmanagers minder tijd kwijt aan administratieve en procesmatige handelingen en kan zich meer focussen op het leveren van maatwerk aan de klant.	☒
3.1	Participatiehuis Ermelo	Met de ingebruikname van het Participatiehuis in Ermelo volgen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt verschillende activiteiten en programma's om in een veilige omgeving arbeidsgewenning en werkritme op te doen.	De bezettingsgraad van het Participatiehuis kan hoger.	☒
3.2	Vervolgstappen Statushouders	Verbetering van de ontwikkeling, begeleiding en uitstroom van statushouders.	De doorontwikkelde aanpak voor statushouders wordt ingepast in de uitwerking van de nieuwe Wet Inburgering.	☒
3.3	Inzet lokale voorveld	Verbetering van de zelfredzaamheid van inwoners op het gebied van bestaanszekerheid en inkomensondersteuning	In 2020 is gewerkt aan een nieuw beleidsplan met betrekking tot bestaanszekerheid. Dit plan heeft als doel het voorkomen van de armoedeval, waardoor werken aantrekkelijker wordt. Het plan ligt momenteel ter besluitvorming bij de gemeenteraad.	☒
4.1	Harmonisatie van instrumenten voor arbeidsinschakeling	Landelijk dezelfde instrumenten voor werkgevers en werknemers met een doelgroepindicatie	Het UWV merkt 'shopgedrag' bij ondernemers die ervoor kiezen werknemers met een doelgroepindicatie bij de	

			gemeente te halen die de hoogste bijdragen leveren. Nationale bedrijven hebben per gemeente andere instrumenten. Als gevolg hiervan is de SUWI wetgeving aangescherpt	
4.2	Opstellen van een marktbeperkingsplan	Deze analyses helpen ons om de lokale arbeidsmarkt beter te begrijpen en samen met de partners kansen te ontwikkelen.	Nihil als gevolg van de coronacrisis zijn de voorspellingen niet betrouwbaar.	
4.3	Aanstellen van een coördinator Duurzaam Inclusieve Arbeidsmarkt	De coördinator zet zich in om een passender matching te krijgen op economische kansberoepen tussen specifiek voor 'kwetsbare doelgroepen'.	Is onvoldoende van de grond gekomen, project gestopt.	
4.4	Begeleiding doelgroep 'einde WW'	Door middel van voorlichting worden toekomstige bijstandsccliënten gemotiveerd en begeleid in hun zoektocht naar betaald werk.	Is in coronatijd niet digitaal opgepakt	
4.5	Pilot Soepel naar Werk	Obstakels benoemen en herkennen die een soepele overgang naar werk voor jongeren zonder startkwalificatie als gevolg van voortijdige schooluitval in de weg staan.	De samenwerking binnen de regiogemeenten is verbeterd. Daardoor is er meer zicht op de obstakels die jongeren ervaren bij het zoeken naar werk. Dit project is ondergebracht bij de Sluitende Aanpak Jongeren (maatregel 2.5)	
4.6	De vijf pijlers van de arbeidsmarktregio FactorWerk, Perspectief op Werk en de DOE-agenda	Betere en meer duurzame inzet en arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	<i>Scholing:</i> De HARRIE-training (hulpvaardig, alert, rustig, realistisch, instruerend en eerlijk) als begeleiding op de werkvloer bij de doelgroep loopt goed. Praktijkleren loopt. <i>Matchen:</i> Vanuit EHZ is er nog geen digitale aansluiting op Sonar/WBS gerealiseerd. Het UWV heeft 6 online banenmarkten georganiseerd. <i>SROI</i> komt in EHZ nog moeilijk van de grond.	

			<p>Werkplek: de resultaten blijven achter bij de verwachtingen.</p> <p><i>WSP</i>: uitvoeringsplan SUWI is vastgesteld door alle 15 gemeenten. De basisdienstverlening en instrumenten voor werkgevers zijn geharmoniseerd.</p> <p><i>Werkfit</i>: er zijn jobcoach vouchers beschikbaar. Er is geen verdeling per gemeente bekend.</p> <p>De middelen om coronagerelateerde werkloosheid te voorkomen zijn bij de arbeidsmarktregio gepositioneerd. Hierdoor is minder ingezet op de DOE-agenda dan gepland.</p> <p>Desondanks zijn de volgende resultaten behaald: In 2020 zijn in de regio in totaal 120 jobcoachvouchers uitgegeven. De evaluatie van dit project vindt plaats in de tweede helft van 2021.</p> <p>In 2020 is gestart met de hybride leerlijnen 'Kleurrijk zorgen' en 'Vakmanschapstraject Techniek'. Daarnaast zijn de leerlijnen 'IT' en 'Door naar werk' in ontwikkeling.</p>	
	<p>Motie Participatiegelden blijven Participatiegelden</p>	<p>Er is een pilot project opgestart waarbij bijstandsgerechtigden een assessment krijgen op basis van de Big 5 van persoonlijkheidskenmerken (zie B2 nr 4)</p>	<p>De pilot is vanwege corona in februari stopgezet tot december 2020. Hij loopt door tot 2021.</p>	

A3. Gehanteerde bronnen die bij de analyse (A1) zijn gebruikt.

- Voor de interne analyse is gebruik gemaakt van:
 - het jaarverslag van Meerinzicht;
 - interne rapportages;
 - de rekentool Participatiewet 2019 en 2020 en;
 - de benchmark van Divosa.

- De analyse van de arbeidsmarkt is tot stand gekomen door gebruik van informatie van het UWV en CBS.

B. Getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren.

B1. Beschrijving getroffen interne maatregelen

	Maatregel	Omschrijving
1	De impactanalyse	Onderzoek naar de 10 grootste problemen die de financiën in het Sociaal Domein in de tang houden.
2	Doorontwikkelen visie op re-integratie	In 2021 wordt de visie op re-integratie herzien en geactualiseerd. Er komt een grotere focus op de ketensamenwerking om direct naar werk te bemiddelen.
3	Nieuwe inkoopstrategie	In de voorgaande jaren was Intervens de enige gecontracteerde aanbieder van re-integratietrajecten. In 2020 is gestart met het opstellen van een nieuwe inkoopstrategie, om trajecten in te kunnen kopen voor specifieke doelgroepen bij gespecialiseerde organisaties.
4	Vervolg pilot project vanuit de motie Participatiegelden blijven Participatiegelden	Er is een pilot project opgestart waarbij bijstandsgerechtigden een assessment krijgen op basis van de Big 5 van persoonlijkheidskenmerken (extraversie, vriendelijkheid, emotionele stabiliteit, ordelijkheid en openheid) in plaats van 'wat heb je hiervoor gedaan?' De deelnemers maken een assessment, in combinatie met een gesprek, waarna een advies wordt gegeven over de kortste, maar duurzame weg naar werk. We verwachten dat deze pilot inzicht geeft in welke mate de focus op soft skills bijdraagt aan door- en uitstroom uit de bijstand.
5	Verdere uitbreiding (financiële) dienstverlening voorveld	Uitbreiding vroegsignalering van schulden. Hiermee wordt voorkomen dat inwoners problematische schulden krijgen. De Voorzieningswijzer is in gebruik genomen in 2020. Inwoners krijgen een financiële check en worden ondersteund bij het indienen van aanvragen voor o.a. toeslagen en kwijtscheldingen. Er wordt sinds 2020 schuldhulpverlening aan ondernemers aangeboden. Bij deze trajecten worden ondernemers ondersteund door de organisatie 'Over Rood', met als doel een financieel gezonde toekomst.
6	Focus op veranderende kansenberoepen	Sectoren met veel vacatures die na corona passen bij het functieniveau van onze doelgroep: de technische sector, de transport en logistiek en de dienstverlenende sector.

7	Het doorontwikkelen van het dashboard met sturingsgegevens	Vergelijkende bestandsanalyse tussen de gemeente Ermelo en de andere gemeenten binnen Meerinzicht.
8	De organisatieontwikkeling bij uitvoeringsorganisatie Meerinzicht	Extra managementcapaciteit ter begeleiding van de werknemers van Meerinzicht.

B2. Beschrijving getroffen externe maatregelen

In het coronajaar 2020 heeft onze focus gelegen bij de aanpassing van hetgeen er is, zodanig dat mensen veilig trajecten kunnen volgen, waaronder het voorkomen van het stil leggen van de activiteiten in de vijf pijlers beschreven bij A2 4.6. Met name het werkbedrijf Inclusief Groep heeft veel maatregelen moeten nemen om die veiligheid te kunnen garanderen en om over te gaan naar digitaal waar dat mogelijk was.

De samenwerking in het Regionale Werkbedrijf FactorWerk is onze externe professionele partner waarbij alle actoren aan tafel zitten, het UWV, het onderwijs, de werkgevers- en werknemersorganisaties. Allen hebben zij meegedacht en denken nog mee om hoofd te bieden aan nieuwe ontwikkelingen.

Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft vanwege de coronacrisis extra middelen aan de arbeidsmarktregio toegekend om mensen die door de coronamaatregelen werkloos zijn geworden naar werk te begeleiden. Ook scholing is hier een onderdeel van. Onze samenwerking richt zich op de overheveling van de Koolmeesmiddelen naar de centrumgemeente Apeldoorn voor het 'Aanvalsplan' en ten aanzien van de Regionale Mobiliteitsteams het UWV.

De gemeente Ermelo en uitvoeringsorganisatie Meerinzicht heeft alle zeilen bij moeten zetten om de capaciteit voor de uitvoering - coronaproof - op orde te houden.

De externe bronnen of partijen of 'schriftelijke' informatie voor deze maatregel zijn SZW, het Regionaal Werkbedrijf, de centrumgemeente Apeldoorn en het UWV geweest.

Als gemeente hebben inzicht gekregen in het belang van een netwerksamenwerking bij deze 'wicked problems'. We weten dat de huidige sociaaleconomische problemen moeilijk of onmogelijk zijn op te lossen vanwege:

1. incomplete of tegenstrijdige informatie;
2. het aantal betrokken mensen en bijbehorende meningen;
3. veranderende omstandigheden;
4. verknooptheid met andere problemen of onderwerpen.

We hebben inzicht in de verschillende belangen en meningen van de verschillende actoren. Dit heeft geleid tot de externe maatregel, het voorstel om de governance van FactorWerk aan te passen tot een programmabureau om slagvaardig te kunnen opereren.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

C1. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

	Maatregel	Beoogd effect
1	Impactanalyse	Passende interventies, niet alleen voor de Participatiewet maar Sociaal Domein breed
2	Doorontwikkelen visie op re-integratie	Door meer focus op de ketensamenwerking om direct naar werk of sociale participatie te bemiddelen een beter passend interventie voor een bijstandsgerechtigde.
3	Nieuwe inkoopstrategie	Inkoop van trajecten die beter aansluiten bij het veranderende klantenbestand.
4	Vervolg pilot project vanuit de motie Participatiegelden blijven Participatiegelden	Andersoortige succesfactoren ontdekken die naar, al dan niet betaald, werk leiden.
5	Verdere uitbreiding (financiële) dienstverlening voorveld	Inwoners, waaronder (ex-)zzp'ers worden niet belemmerd door financiële problemen bij hun re-integratie.
6	Focus op veranderende kansenberoepen	Door te focussen op de nieuwe kansenberoepen willen we uitstroom bevorderen.
7	Het doorontwikkelen van het dashboard met sturingsgegevens	Inzicht krijgen in de redenen waarom de uitstroom in Ermelo achterblijft bij de andere gemeenten waar Meerinzicht voor werkt.
8	De organisatieontwikkeling bij uitvoeringsorganisatie Meerinzicht	Een betere monitoring door meer ondersteuning en sturing op de uitvoering te bieden.

C2. De wijze waarop het effect van de maatregelen wordt gemonitord.

De effecten worden gemonitord door middel van de monitor Sociaal Domein. Deze worden opgenomen in de Trendanalyse en worden jaarlijks aan de raad aangeboden. Hiervoor wordt het door te ontwikkelen dashboard ingezet.

De activiteiten die uitgevoerd worden in de vijf pijlers van het Regionaal Werkbedrijf FactorWerk worden gemonitord en ter informatie met de betrokken portefeuillehouders besproken.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Ermelo verklaart dat het voor 15 augustus 2021 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

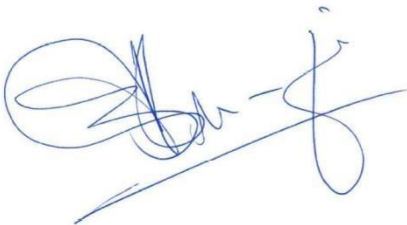
Datum: 21-07-2021

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: de heer A.M. Weststrate

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: mevrouw Th.A.J. Burmanje

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben.

Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2021.

De gemeenteraad van de gemeente Ermelo stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

Datum: 21-07-2021

Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: mevrouw Th.A.J. Burmanje

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: mevrouw A.E.M. Randsdorp

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's met de vragen en ondertekening aanpast.

U vindt in deze toelichting

- Hoe verloopt de aanvraagprocedure?
- Waarom zijn er twee versies van dit formulier?
- Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?
- Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?
- Toelichting per vraag
- Wet- en regelgeving, relatie met Sisa verantwoording
- Ondersteuning vanuit Divosa
- Toelichting op begrip 'externe maatregel' en voorbeeld van goede beantwoording

Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de vangnetuitkering.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2020 dient uiterlijk op 15 augustus 2021 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken, die na 15 augustus 2021 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2018 als over 2019 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2018 en/of over 2019 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

De tool op de website ondersteunt u bij het aanvraagproces: "[Tool toegang, berekening en keuze formulier vangnetuitkering Participatiewet](#)"

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. Om te verduidelijken wat de commissie van u verwacht, staan er verschillende tussenkopjes. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor zijn instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadsbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat betekent dat het naar het oordeel van de commissie niet nodig zou moeten zijn om een extern bureau te betrekken bij het invullen van het aanvraagformulier. . Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2020 wordt een en ander verder toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven (**onderdeel A1** Hieronder wordt verstaan: 'een analyse van de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.' Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente of de eigen arbeidsmarktregio. De analyse dient cijfermatig te worden onderbouwd, zodat duidelijk is op basis waarvan de conclusies over de oorzaken worden getrokken, , anders wordt niet voldaan aan het vereiste.

Daardoor krijgt de gemeenteraad voldoende inzicht in de analyse, waardoor het voor de gemeenteraad transparant wordt gemaakt waarop de verklaring van het college is gebaseerd. Daarnaast geeft de analyse andere gemeenten inzicht in de oorzaken van het tekort en de inspanningen van de gemeente om dit tekort te beperken. Navolgbaarheid is van belang met het oog op de onderlinge solidariteit tussen gemeenten en deze kan andere gemeenten ook helpen om lering uit te trekken.

Geef bij **onderdeel A2** een analyse van het effect van maatregelen die zijn getroffen in voorgaande jaren.

Geef bij **onderdeel A3** een korte algemene beschrijving van de gehanteerde bronnen die bij de analyse (A1) zijn gebruikt. Onder bronnen kan worden verstaan: gemeentelijke gegevens en analyses; gemeentelijke beleidsdocumenten waarin analyses zijn opgenomen; benchmarks van de gemeente in relatie tot andere gemeenten; de informatie en analyse uit de SEO-tool gebaseerd op de informatie uit het verdeelmodel; UWV-rapportages; onderzoeksrapporten et cetera.

Het is nadrukkelijk de bedoeling om deze beschrijving op hoofdlijnen te houden. Het is dus niet wenselijk of noodzakelijk om per oorzaak of maatregel de gehanteerde bronnen aan te geven.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool Participatiewet 2020⁴ en/of de Benchmark van Divosa⁵.
- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn en wat dit betekent voor de verschillende oorzaken van het tekort, zoals deze worden beschreven in de analyse.

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2019/10/21/rekentool-participatiewet-2020>

⁵ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

Onderdeel B

Inleiding

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere reductie van het tekort.

Bij onderdeel A2 is een analyse gegeven van de bijdrage van de maatregelen in voorgaande jaren aan de reductie van het tekort.

Bij B worden de uitkomsten van deze analyse expliciet meegenomen en vertaald naar de maatregelen. Dat houdt in dat als blijkt dat het effect van sommige maatregelen (sterk) achterblijft bij het verwachte effect, dat de betreffende maatregelen dan niet terugkomen in de maatregelen voor dit jaar. Andersom als er sprake is van een grote bijdrage van bepaalde maatregelen, ligt het voor de hand deze maatregelen, waar nodig en mogelijk, te intensiveren. Het is de bedoeling om dit onderdeel op hoofdlijnen te beschrijven en alleen waar nodig en mogelijk van gedetailleerde informatie te voorzien.

Onderdeel B bestaat uit 2 onderdelen:

- B1. Beschrijf de getroffen interne maatregelen onder B1.
Onder interne maatregelen worden alle getroffen maatregelen verstaan die niet tot stand zijn gekomen door externe consultatie, maar door de gemeente zelf.
- B2. Beschrijf de getroffen externe maatregelen, waarbij ook wordt beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe 'schriftelijke' informatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'getroffen externe maatregelen'.

Wat wordt verwacht van de beschrijving van de getroffen externe maatregelen?

Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen. Hieruit moet blijken dat het college actief externe consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel en hoe dit heeft geleid tot het treffen van de externe maatregel(en) voorafgaand aan het moment van indiening door het college.

Beschrijving getroffen externe maatregelen

Per getroffen maatregel dient eerst de naam en de omschrijving van de maatregel te worden gegeven, gevolgd door de antwoorden op de volgende drie vragen:

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Alle drie de vragen dienen te zijn beantwoord, zodat een duidelijk inzicht wordt geboden dat hier sprake is van 'externe maatregel(en)'. Onderaan dit formulier staat in de **bijlage** een verdere toelichting op deze vragen en een voorbeeld van een duidelijke beschrijving.

Suggesties bij de beantwoording van B

- U kunt waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen aangeven.
- U kunt bij de getroffen maatregelen aangeven welke overwegingen hebben geleid tot het treffen van deze maatregelen en welke bronnen bij die afwegingen zijn gebruikt.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
 - de [rekentool SEO](#)
 - de benchmark Divosa
 - de tool "informatie over eerdere aanvragen", te vinden via de gelijknamige pagina "[Informatie over eerdere aanvragen](#)". Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten met de andere onderdelen in het sociale domein benoemen.
- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn, welke maatregelen de gemeente om die reden extra heeft getroffen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect (C1).

Ook wordt aangegeven op welke wijze het effect van de maatregelen zal worden gemonitord (C2).

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college

inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De beschrijving van de effecten van maatregel kan per maatregel of per groep van maatregelen worden beschreven, afhankelijk van de beschikbare informatie en de aard van de maatregel.

Bij voorkeur worden de effecten kwantitatief beschreven als hiervoor de informatie beschikbaar is.

Indien het niet mogelijk is om de effecten te kwantificeren, volstaat het kwalificeren van de effecten.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate waarin de maatregelen een bijdrage leveren aan het reduceren van het tekort en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag C. Het college geeft vervolgens aan op welke wijze de effecten worden gemonitord. Aan de wijze van monitoring worden geen verdere eisen aan gesteld. Het is dus aan het college en de gemeenteraad hoe de monitoring precies wordt ingericht. De enige eis is dat de wijze van monitoring beschreven wordt onder vraag C2.

Onder monitoring wordt verstaan het volgen van de resultaten van de getroffen maatregelen in relatie tot de verwachte opbrengsten, zodat op grond van deze informatie bijstelling van het beleid en de uitvoering van maatregelen mogelijk is. De monitoring kan fijnmazig per maatregel of per totaalpakket van maatregelen worden uitgevoerd.

De monitoring kan specifiek gericht zijn op het domein van de Participatiewet of de andere onderdelen van het sociaal domein. Ook kan dit onderdeel uitmaken van een reguliere maand- of kwartaalrapportage. De monitorinformatie kan vervolgens worden gebruikt om de gemeenteraad te informeren en ook kan deze informatie worden gebruikt bij een analyse van het volgend jaar (zie vraag A1).

Het is aan het college en de gemeenteraad om de wijze van monitoring te bepalen die het beste aansluit bij het kunnen volgen van de uitgavenontwikkeling en zo een bijdrage levert aan de tekortreductie.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.

- U kunt nagaan wat de eventuele gevolgen van de Coronacrisis zijn, welke maatregelen de gemeente om die reden extra heeft getroffen en welk effect hiermee wordt beoogd.

Wet- en regelgeving en ondersteuning

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.

Bijlage: Toelichting op externe maatregel

Een voorbeeld⁶ van een duidelijke beschrijving is:

Maatregel 1. Bevorderen ondernemerschap

- A) De externe bronnen voor deze maatregel zijn geweest:
 - a. Een rapport van Radar Advies: Werkzame bestanddelen van parttime ondernemen, dec 2019
 - b. Achterbanraadpleging ZZP Nederland, mei 2020
 - c. Divosa, innoveren van het BBZ, november 2020
- B) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe bron?
Het inzicht dat investeren in begeleiding van en naar zelfstandig ondernemerschap bijdraagt aan het verkleinen van het bijstandstekort.
- C) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
De maatregel die getroffen is om meer capaciteit beschikbaar te stellen. Hiermee kunnen naar schatting 45 bijstandsgerechtigden extra naar zelfstandige ondernemerschap worden begeleid en wordt tevens in 20 gevallen vroegtijdige beëindiging van zelfstandig ondernemerschap zoveel mogelijk voorkomen.

Toelichting op de drie vragen.

1. *Wat wordt verstaan onder een externe bron(nen): externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Een externe partij is een persoon of organisatie buiten de grenzen van de gemeente.

- Een veelgestelde vraag is of in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) de consultatie als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) er sprake is van een gemeenschappelijk beleid en uitvoering voor alle aangesloten gemeenten. Dat betekent dat consultatie van gemeenten die onderdeel uitmaken van een gemeenschappelijke regeling niet als extern wordt gezien.
- Dit ligt anders voor een SW-bedrijf omdat hier ook sprake kan zijn van privatisering, waardoor verantwoordelijkheden en bevoegdheden anders kunnen worden belegd. Om die reden wordt consultatie van het SW-bedrijf wel gezien als externe consultatie.
- Onder externe 'schriftelijke' informatie wordt alle informatie verstaan die vastgelegd is in een document of een digitale drager (website, bestand etc.) en voortkomt uit een bron buiten de grenzen van de eigen gemeente respectievelijk ISD of RSD. Deze externe informatie dient dan wel ook informatie te bevatten over het effect en de aanpak van deze maatregel. Anders is raadpleging van de partij van wie de informatie komt noodzakelijk.

⁶ Dit voorbeeld is genomen uit een aanvraag VU 2018, met de daarbij behorende data.

2. *Wat heeft de externe consultatie opgeleverd?*

Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

Hier wordt beschreven welk inzicht door consultatie van die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie is gekregen bij de gemeente, dat geleid heeft tot het treffen van de externe maatregel?

o *Wat wordt verstaan onder consultatie van een externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Onder consultatie wordt verstaan het raadplegen van een externe bron (partij of 'schriftelijke' informatie) buiten de gemeente respectievelijk ISD of RSD. Dat kan het raadplegen van een externe partij zijn, maar het kan ook het raadplegen van externe 'schriftelijke' informatie zijn, mits deze ook informatie over de toepasbaarheid (effect, uitvoerbaarheid en aanpak etc.) omvat, anders is het inwinnen van advies bij de betreffende gemeente noodzakelijk.

Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere:

- *gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten;*
- *gebruik maken van beleidsplannen e.d. van gemeenten en op basis daarvan inwinnen van advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effect etc.);*
- *inwinnen van advies bij andere gemeenten;*
- *gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van de SEO-tool;*
- *gebruik maken van de publicatie van aanvragen van eerdere jaren en de betreffende tools op de website van de toetsingscommissie en op basis daarvan inwinnen van een advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effect etc.);*
- *advies van een extern adviesbureau voor het nemen van extra maatregelen;*
- *onder voorwaarden kunnen samenwerking met en uitvoering door een externe partij ook onder externe consultatie vallen. Dat is alleen het geval indien de consultatie duidelijk is beschreven en deze vervolgens leidt tot een maatregel, zie ook onder punt 3 externe maatregel.*

Het inschakelen van een externe voor het opstellen van de aanvraag, is géén externe maatregel.

In geval van consultatie van een groep van externen, bijvoorbeeld bij het voorleggen van een beleidsplan, volstaat het aangeven van de betrokken externen en de uit deze groepsconsultatie opgedane inzichten en tot welke (groep van) maatregelen dit heeft geleid.

3. *Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze 'consultatie'?*

Dit is een beschrijving van een getroffen externe maatregel.

Hierna volgen nog enkele toelichtingen over de externe maatregel (n.a.v. veelgestelde vragen):

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
 - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Met ‘*externe*’ maatregel wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie.

Onder voorwaarden gelden de volgende externe maatregelen ook:

- Het samenwerken met een externe partij voldoet als ‘*externe maatregel*’ mits binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
- Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als ‘*externe maatregel*’ indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.
- Wat wordt verstaan onder een *getroffen* externe maatregel.
 - Dit is een externe maatregel die voor het tijdstip van indiening van de aanvraag door het college, de gemandateerde directeur en/of de wethouder is getroffen.
 - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen en waarvan de uitvoering in gang is gezet.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*

Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of het, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.

Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen. Om die reden staat “aanvullende” tussen haakjes.
- *Hoeveel getroffen externe maatregelen zijn vereist?*

Het is aan het lokaal bestuur om te bepalen hoeveel maatregelen moeten worden getroffen om het tekort verder te reduceren. Dat houdt in dat de toetsingscommissie nagaat of één dan wel meerdere externe maatregel zijn getroffen. Het is aan het college en de gemeenteraad om na te gaan of en te beschrijven dat de getroffen maatregelen tezamen het tekort verder reduceren (zie onderdeel effecten).